

TIDEVARVET

N:r 42: 1929

En av Tidevarvets unga medarbetare har gjort en enquêté bland jämnåriga medstyrar om deras ställning till kvinnosaken. Resultatet återfinnes i artikeln Var stå vi unga?

Veckans ledare Jordbrukets räddning lägger fram ett förslag i tre punkter.

Makten av ett hedersord handlar om betydelsen av Kelloggspakten i den aktuella politiken.

Den nyligen avlidna pedagogen Maria Bergmarks gärning skildras av en av hennes kolleger, Maria Cronquist.

Tidevarvet kostar för sista kvartalet endast

Kronor 1.50.
Vårt postgironummer är 1544.

UNGDOMENS
PROBLEM
behandlas i de
två nya
succéerna:

**KOSTIAS
DAGBOK**

av
NIKOLAJ OGNJEV
och

16, 17, 18 ÅR
av
ROBERT CARR.

BONNIERS

Gör ett besök i

Söders populäraste bageri
BAGARSTUGAN
Folkungagatan 65 Hornsgatan 37

Inet skänker den arbetande kvinnan i högre grad rekreation efter dagens mödor än ett besök på en god teater.

Skådebanan anordnar för medlemmarna av sin publikorganisation, som är öppen för alla, föreläsningar & de ledande teaternas i Stockholm. Biljettprierna till dessa belöpa sig till omkring hälften av teaternas ordinarie priser.

Begär närmare upplysningar Å Skådebanans expedition, Vasagatan 38, Tel. N. 7734.

VAR STÅ VI UNGA?

En rundfråga rörande de unga kvinnornas ställning till kvinnosaken.

Svar från den yrkesupptagna, den undergivna, den mindervärdesbetonade, den indignerade

Det ligger i sakens natur att alla partier och organisationer som i sitt arbete taga sikte på framtiden, med alla medel sträva efter att få ungdomen med i arbetet. Gammelmansvalde är dömt att dö och det ropas från alla håll: Var finns ungdomen?

De som arbeta på kvinnans självständighet och nödvändiga insats i samhällsarbetet gör samma fråga. Varför gå de unga kvinnorna icke i större utsträckning än som är fallet in i våra led? Visst finns det många unga som fylkats sig kring kvinnörelsens mål, men nog förefaller det som om något hölle den stora hopen av ungdomar tillbaka. Ej heller den ungdom, som verkligen vill något och hoppas något tycks kunna entusiasmeras. De som välja att gå dit, där dansen går lättast och nöjet är störst, lämna vi snarast därhän.

Det är inte endast här i Sverige som det klagas över den kvinnliga ungdomens intresselöshet, i flera andra kulturländer har man gjort samma erfarenhet. Vid Internationella Rösträttstilliansens jubileumskongress i Berlin för

kort tid sedan hade man jämsides med den egentliga kongressen inbjudit ungdomar från alla länder till en ungdomskongress. Omkring 1500 unga deltagare huvudsakligen från Tyskland hade mött upp. Under förhandlingarnas gång sökte man flera gånger svar på frågan: Var finns ungdomen? I Norge, där Norska Kvinnors Nationalråd i dagarna hållit sitt landsmöte möter man upprepade gånger under diskussionen samma spörsmål. Man återfinner det likaså i ett brev skrivet av en av K. F. U. K:s förbundssekreterare efter en resa i Tjeckoslovakiet. Hon påpekar, att innet av det som en gång så starkt entusiasmerat hennes egen generation, syntes kunna väcka nutidens unga kvinnor till energi och intresse för kvinnörelsen.

Vad svara vi unga själva på dessa frågor.

»Ja,» säger den unga kvinnliga juristen, som är starkt upptagen och intresserad av sitt yrke, »jag förstår, att kvinnörelsens förkämpar måste vara besviken på oss. Men jag tror, att mycket bottnar i det faktum, att vi aldrig

smakat stridens sötna. Vi ha ju aldrig vetat vad det vill säga att inte ha dessa mest iögonfallande rättigheter och heller aldrig fått erfara den stora nåden av att få dem. Visst märka en del av oss en reaktion mot kvinnornas insatser på olika områden. Men de allra flesta av oss ha ingen personlig erfarenhet av detta, tvärtom deras manliga jämnåriga och yrkeskamrater erkänna dem fullständigt som jämnbörda. Det är heller inte tu tal om, att äro vi duktiga i vårt arbete bliva vi behandlade därefter av vår egen generation — där råder enligt min mening inte samma motsatsförhållande som ifråga om dem som gå före oss.

Ifråga om många ungdomar gäller det ren okunnighet. De veta inte vad kvinnosak är och vill. Forna tiders blåstrumpaktighet skrämmer dem. Idealiteten bakom veta de intet om. De uppfatta endast uttrycken som en strid med männen för stridens egen skull och för självhövelse, en taktik lik Motvalls käring i många fall.

(Forts. å sid. 4.)

Makten av ett hedersord

Historien om Mac Donalds besök i Förenta staterna och den nya angloamerikanska nedrustningspolitiken är historien om makten av ett hedersord, med andra ord om makten av en idé.

Det har som bekant under åren efter världskriget rätt spänning mellan Amerika och Europa. Den har naturligtvis känts kraftigast mellan England och Amerika. De äro ju kusiner och ha mest affärer tillsammans. Amerika var Europas långivare i detta krig som fördes på skuld, England sinas krigskamraters bergesman. England har alltså fått stå för osäkra fordringar, och Amerika har icke visat någon böjelse att skänka efter. Medan Amerika alltså blev förmöget på kriget, blev Europa fattigt. Därtill kom att Amerika plötsligt drog sig tillbaka från hela härvan, »slöt separatfred med Tyskland, vägrade att vara med i Nationernas förbund. Denna plötsliga helomvändning i politiken, sammanhängande med demokraternas fall och republikanernas övertagande av makten,

tjänade ju icke till att göra Förenta Staterna mera älskade i Europa, särskilt som den förenades med en segeryr nationalism och livligt intresse för uniformer, militära skådespel och preparedness.

Emellertid var inte hela Amerika omvänt till antiuropeism och preparedness. Den republikanska valpropagandan hade tillintetgjort Nationernas Förbund för att därmed komma åt demokraterna som tagit initiativet därtill och deras ryggen-mot-Europapolitik syntes framför allt betingad av att man att göra tvärt emot demokraterna. Atminstone förefaller det så, när man ser hur republikanerna sedan av en folkvilja som hämtat mot efter nedslaget låta sig nödgas och bäras till en pacifistisk och Europaintresserad politik.

Det är sålunda det republikanska partiets egen utrikesminister Kellogg som bryter partiets politik, inte så att han leder in Amerika i Nationernas förbund, vilket skulle varit alltför påtagligt som omväntelse utan så att han

skapar en annan form för solidaritet mellan staterna, nämligen Kelloggspakten. Men Kelloggspakten är ingenting annat än ett hedersord staterna emellan att avstå från krig som instrument för nationell politik. Det är den amerikanska varianten av pacifismen med dess bannlysning och förföljelse av kriget i sig som bär frukt i en världspolitisk handling.

I Kelloggspakten, undertecknad med mer eller mindre allvarliga reservationer av 54 nationer, funnos emellertid inga straffbestämmelser mot dem som bryta hedersordet. Vi hörde icke till dem som betraktade Kelloggspakten som humbug eller som en demonstration på sidan om verkligheten, därför att vi visste att fredspolitik numera är realpolitik. Men vi frågade oss vad makten detta hedersord utan garantier kunde ha.

Men vad vi sedan dess upplevat, har kommit dem på skam som icke velat tro på betydelsen av ett hedersord. När två un-

(Forts. å sid. 5.)

Med karta och kompass

50 idrottskvinnor på orienterings-tävlan

Den mest tjuvsnigfyllda av alla idrotter — orientering! Att få komma ut i ökad terräng, där om det vill sig väl, solen glittrar på dagbestänt moss och gräs, och så utan främmande hjälp endast med användning av en liten svängande kompass och en karta kunna taga sig fram från en plats till en annan. Det ligger spänning, det ligger frihet, styrka och primitiv glädje i det.

På söndagen avhölls det första Distriktsmästerskapet för damer. Femtio anmånningar hade ingått, och samma antal mötte upp. Den imponerande samslingen av sportklädda unga damer, som vid Östra station satte sig på tåget, både såg och lät mycket vederhäftigt, där den ingående diskuterade gradskivans användning, avvikelser, kärr- och andra problem. Klädseln i de flesta fall ändamålsenlig, de högskafade kängorna obliggoriska, en detalj, som försländigt nog är foreskriven i tävlingsreglerna. Vid Roslags-Näsby förrättades utrop, sedan blev det ett par kilometers marsch till starten, Rostock. Med 1 minuts mellanrum har det så ivägg, i sista sekunden stacks så ett kort i handen på vederbörande, på vilket i kontrollstationen stod angiven. En hastig blick på kartan, kompassriktningen togs in och så rusade nr 5, 8, 12 och 14 ut till en kulle var, iväg. Första kontrollen var i det här fallet syd-östra ändan av sjön vid g i Gripsvalle. En liten sjö, illvilligt dold och inramad av djup skog och bergspartier. Hit var kompassgick nödvändig, och att sjön var svårfunnen förstås av att två tävlande, som väl funnit varandra, men inte kontrollen 1½ timme irrade omkring i omedelbar närhet och voro övertygade om, att kontrollstationerna inte hunnit ut i tid. 2:a kontrollen: »Torpet 260 m. söder om» i Bergendals. Också det svårfunnet, ity det endast existerar på kartan, i verklig heten är det rivet och representerades nu endast av en sönderslagen tegelsten.

Felproccenten hit var stor, men de som kommit fram fingo till ny uppgift att söka »Skolatorps». Lättorienterad sträcka med väg utom första biten och trevlig skogsrull, som hade god kaffe och frukt i beredskap förutom den trevliga underrättelsen, att målet var »Torpet omedelbart söder om» i Edsberg, och hade man tur, kunde man bita en liten skogstyg, som gick direkt dit och avkortade vägen med hälften. Vid målet hade Stockholms Idrottsförbund kvinnliga kommittés utmärkte ordförande herr Axel Jonsson ordnat förtärligt med svalv varm- som kallbad. Ett blev Karin Ljungväld efter en utmärkt löpning med E. Haglund på andra plats.

Är du nu en helt vanligt människa så bli inte avskräckt och tro att man för att gå kartläsning behöver vara idrottsfenomen. Inte alla, man orienterar minst lika mycket med huvudet som med benen. Tag därför en vanlig generalstabens karta, och om så finnes, en kompass och ge dig iväg ut i skogen redan på söndag. Är du alldeles nybörjare så försök få med dig någon, som inviger dig i grunderna. Jag tror ingen, som vägar försäkrat här bevisken. Det är den härligaste vederhäftigaste och man känner sig som en ny människa efter en sådan dag i frisk luft. Alltså, vi träffas i skogen!

Ragnvi Torsslov-Lundgren.

Ring
Tidevarvets exp. Norr 28 243
och begär upplysningar om var Tidevarvet finns att tillgå. Lösnumren säljes i ett flera tidningsaffärer i alla stadsdelar.

konsum

föreningen för lägre
levnadskostnader

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.

UTGIVARE:

Ada Nilsson.
REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wägnér,
Elisabeth Tamm,
Honorine Hermelin.

REDAKTIONSEKRETERARE

Carin Hermelin.
Mottagningstid 10-12.
Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:

Telefon Norr 38243.
Kontorskl. kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.
Postgö 1544

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6,-, halvår kr. 3,50,
kvartal kr. 2,-. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

1 text 20 öre
per millimeter.
Textsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1929
Wahlstedts Tryckeri Aktiebolag
Storgatan 22

Den bästa och snabbaste
hjälpen vid huvudvärk
och liknande smärtor är

NEVROSINE

(Analgeticum och analgeticum.)
Prätt från acetylsalicylsyra.

Smärtestillande och febernedsättande
tablett. Verksamt medel vid all
slags reumatisk värk, Gikt, Ischias,
Neuralgier, Nervsmärtor och vissa
febrar, (Influenza, Hållfluss och
dylka o. s. förkylnings sjukdomar).

Säljes endast å apotek.
Förpackningar å 50 öre och 2 r. 1 öre.

Tidskriften

Quo Vadis?

Motto:

Individens problem — världens
problem.

Ur Oktobernumret:

Bernhard Shaw låter åter höra
av sig.

Vad är religion?

Två intressanta internationella
kongresser.

Ett budskap från Tagore.

Teaterkonstens A. B. C.

På västfronten intet nytt.

Säljes övrigt. Lösnummer 85 öre.

Prenumerera genom expeditionen:
Villagatan 17, Stockholm.

EXTRA FINT MEJERISMÖR
prisbelönt

Levereras sedan 20 år från samma
mejerier.

GOTT LANDSSMÖR

Ph. Engfeldts Smörraffär
2 Östermalmsgö 2

Tel. 7038 Norr 80663

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Herkelegatan 74. Tel. 7575-7576.
Ld. La Västgatan.

STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten,
förvaltningsuppdrag.
Även särskilda förfrågningar.

Westerståhl, O.

& Branting-W., Sonja.

Led. av Sveriges Advokatsamfund
Vasagatan 4. Tel. 11218

TANDLÄKARE

Tandläkare

Emil Hjerstedt

Sibyllegat. 23, str. (vid Östermalmsgö)
Mottagning efter överenskommelse
pr tel. 6. 91 91.

Tandläkare

Harry Weinberg

Drottninggatan 71 A. II tr.

Mottagn. Månd, Onsd, Fred, Lörd,
11-1. Tisd, Torsd, 4-7. Tel. N,
7551.

Jordbrukets
räddning

Riksförbundet Landsbygdens
Folk har bildats! Det skall ut-
göra en fackorganisation för jord-
brukarna, heter det. Särskilt skall
förbundet hjälpa lantarbetarna.
Därnäst arrendatorer och små-
brukare. I sista hand kanske även
godsgäsnare, fast det står inte, man
skulle kunna tro att deras intres-
sen äro alldeles förbisedda. Det
vore orättvist. De bruka Sveriges
jord åt Sveriges folk, även de.
Men när förbundet höll sitt stora
möte — det var visst i Katrin-
eholm — för någon tid sedan
och gjorde sina uttalanden,
blev man tveksam, om dess syften
skulle kunna gagna vare sig
lantarbetare eller småbrukare.
Tullar, det brukar bidraga till att
höja priset för levnadsnödena
i allmänhet, och skall någon
vinna på spannmålstullar, lär det
väl bli de stora jordbrukarna. Och
krediten, ökad kredit hjälper ej
lantarbetare och stjälpjer sannolikt
arrendatorer och småbrukare
likaväl som större jordägare.
Men det hela är ett tecken på
den nödställda belägenhet, vari
jordbrukarna befina sig, detta till
stor del genom den kreditgivning,
som redan nu ägt rum.

Tidevarvet har upprepade gån-
ger uttalat sig i jordfrågan. Då
vi nu icke kunna godtaga de vä-
gar Riksförbundet Landsbygdens
Folk hittills anvisat, må det tillå-
tas oss att i korthet sammanfat-
ta de önskemål, varom vi skulle
vilja väjda till statsmakterna:

1) Föranstaltande om interna-
tionell utredning angående regel-
randet av handeln med jordbruks-
produkter och borttagandet av
därå resterande tullar.

2) Tillsättandet av en kommit-
té att företaga och avge skynds-
amma utredningar och förslag.
I vilken utsträckning har jord-
bruk möjlighet att förränta lån?
Detta skulle utredas.

Huru och på vilka villkor bör
jord som är skuldsatt över en
visst procent inlösas av staten?
Här vänta vi ett förslag som hin-
drar jorden att som nu övergå
i bankernas ägo.

3) Proposition till årets riksdag
med begäran om beviljandet
av anslag för att inlösa dylik
enskilda förverkad jord, vilken se-
dan av staten skall utlämnas un-
der åborätt med arvligt och för-
tytterlig beställningsrätt. Jordbruka-
rebankens fonder och pensions-
fonden böra i första rummet placeras
i jord.

Förrän så sker, bli förhållan-
dena ej bättre för landsbygdens
folk.

Olga Elmdahl

Modemagasin

Kungsgatan 53. Tel. 10851

STOCKHOLM.

Är Ni intresserad av

Porslinsmålning?

Kurser givas å Studio Pompa-
dour av lärarinna med sjuåriga
studier i Frankrike, Amerika,
Tyskland.

Helt nya metoder. Lättlärd! Ele-
gant!
Specialité amerikansk emalj-
målning.

Arbetsdag och livsavg samman-
falla ibland nästan fullständigt.
Det blev sant också om Maria
Bergmark. När hon, efter att i
våras ha ingått i pensionsåldern,
inte syntes till på Stockholms
Folkskoleseminarium i september,
hade man den känslan att detta
bara var försakat av tillfällig
sjukdom. Snart skulle hon gå
där igen som vanligt. Det var
självklart, hon hörde dit. Fast det
alldeles icke innebar ensidighet.
Hennes arbete var ett mycket
stort inslag i seminariets, vilket
ej betydde att hennes arbetspre-
stationer därmed äro konstatera-
de in extenso. Arbetsdagen som
lärare var ändad, men det var
ingen som hade någon tanke på
att Maria Bergmark nu skulle ha
otium, bara att hon skulle få tid
till ytterligare författarskap. Hon
var historiker till syn och lägg-
ning. Hon hade undervisat i geo-
grafi och modersmålet (i det sist-
nämnda ämnet utgav hon tillsam-
mans med Marie Louise Gagner
en serie övningsböcker »På egen
hand»), men historia och kristen-
domskunskap voro hennes speci-
alämnen. Och i hennes religions-
undervisning var det ofta det his-
toriska, som blev medium för det
religiösa. Skall ett barn få grepp
om religiösa tankar, så sker det
genom att det ser och lär känna
handlande människor, icke genom
abstrakta resonemang, om än al-
drig så visa och vackra. Den
lärobokserie i kristendoms-
kunskap, »Guds verk», som Maria
Bergmark tillsammans med Anna
Sörensen författat särskilt för folk-
skolan, startade med kyrko-
historia tidigare än kursplanen
av år 1919 införde denna gen-
om ämnet på folkskolans schema.
Den missionshistoria, av samma
författare, som ingick i och av-
slutade den förut nämnda serien
och år 1926 såg ny, väsentligt
omarbetad upplaga under namnet
»Ur Missionshistorien», är pionjär-
arbete och mig veterligt ännu den
enda missionshistoria för skol-
bruk, som existerar i vårt land.
Vad denna del av ämnet bety-
der av tillskott i vetande om inte
minst främmande religioner, men
också i möjligheter till jämförel-
se i och relief åt kristendomens
egenart och livskraft bleve för
långt att här orda om. Varje lä-
rare vet nogsnart hur stort be-
hovet nu är — med alla krav på
själständiga uppgifter för eleverna
— av litteratur, som barnen
med intresse och behållning kun-
na läsa på egen hand. Och här,
liksom på den egentliga lärobok-
litteraturens område, väntade vi
Maria Bergmarks ytterligare in-
sats, när hon blev fri från lek-
tioner och annat mera direkt skol-
arbete.

Om Maria Bergmark

Det är så få data man har
att sätta på papper, när det
gäller Maria Bergmarks levnad.
När man tar examen vid Folk-
skoleseminariet i Stockholm 1892
och hamnar där som lärare i
övningsklass 1893 efter ett års
tjänstgöring vid Stockholms folk-
skolor så betyder det ju en orör-
lighet i yttre avseende, som när-
mar sig den beryktade kantska,
och som inte lämnar stora bidrag
till en matrikel. Hon gjorde vis-
serligen studieresor till olika län-
der, men också bortsett därifrån
inskränkte sig örlighet till en
yttre. Den, som Maria Bergmark
var nöjd med eller som
det åtminstone fanns hopp om,
kallade hon »en levande männi-
ska». Hon borde ha varit be-
läten med sig själv ty en bätt-

re karaktäristik kan heller inte
ges av henne. Den låter också
skymta svårigheten att göra klart
för andra vem hon var. Inför
hennes livsgränser känner man
bäst hur väsentlig personligheten
är för arbetet och hur svår att
återge. — Det fanns intet av nervo-
sitet eller jakt över henne; hon
hade icke brått; hon sysslade med
väsentliga livsvärden och visste
att sådana icke växa upp på en
dag. Men det var, som om selen-
trianen, som så lätt inställer sig
i ett långvarigt arbete av samma
art, inte hade gjort över henne.
Detta: »det måste så vara och
det går, fast det inte är bra»,
bedrog henne ej. Problemet fort-
foro att ha sin udd för henne.
Det, som hon förut tyckt vara
förfärligt i undervisningen, tyckte
hon fortfarande vara förfärligt,
om hon inte kunde ellimnara det.
Klokhet och lugnt ställde hon nya
problem och gav sig i kast med
dem.

Det var en konst, som Maria
Bergmark generöst lärde ut, i
ord och handling, till nervösa se-
minarister och provkandidater
som den enda effektiva hjälpen
mot kateder skräck: att låta sig
gripas av barnen och av ämnet
och dymedelt glömma sin egen
person. Hon kunde det själv och
var som berättare ett stort stycke
konstnär av det slag, som stäm-
mular till att medverka, utan
att stämningvärdena stordes där-
av. Som få kunde hon inte bara
säg uttala också göra den in-
vecklade tulpaniablomma, som
vi kalla undervisning. Under-
tecknad talar här av väl grundad
erfarenhet om Maria Bergmarks
lektioner. Arbetskamrater få ju,
som bekant, sällan höra varan-
dra, men provkandidaternas efter-
hängsna släkte följa sin hand-
ledare lektion ut och lektion in. —
Ett annat drag, som gjorde henne
så dugigt att sätta barnen i
gång till intresserad medverkan,
var hennes stora förmåga att spä-
ra de slumrande möjligheterna,
om också särdeles svaga, och upp-
muntra dem. Detta var också
hennes gudagåva som hand-
ledare vid undervisningen. Utom
all fråga går hon kritik, och
ibland skarp dylik, men det ojä-
mförigt viktigaste var för henne,
att upplysa lärarkandidaten om
hans starka sidor. Ibland upp-
täckte hon sådana, som vederbö-
rande alls inte själv hade klart
för sig.

När seminariets övningsklass
växte ut och fick s. a. s. själv-
ständigt existensberättigande som
skola, ej blott som bihang till se-
minariet, var detta en av Maria
Bergmark länge närd önskan, och
hon blev själen i denna skola.
Precis densamma, som hon var
dem, och precis densamma, som
hon var innanför seminariets väg-
gar, hon var hon utanför dem.
Den uppfostran hon gav, sprang di-
rekt ur hennes natur och var ing-
en uniform, som axlades av offi-
cien. Hennes anda präglade ver-
ket med en klok kombination av
frihet och omedelbar obundenhet
och ordning. Att ordning är för-
sta förutsättningen för kultur må-
ste hennes elever känt i luften.

Ville man riktigt tydligt se hur
tillgivenheten för Maria Berg-
mark slagit rot hos eleverna skul-
le man se henne bland skolans
»fördedlingar», när de kommo till-
baka och hälsade på fröken Berg-
mark. Den kärlek som strö-
maded emot henne och som hon
måste ha känt (och som inte ha-
de något med vanligt lärarinne-
svärmeri att göra), berodde väl
på hennes ovannämnda förmåga
att se möjligheterna, på hennes
egen barnasjal, som hon aldrig
växte ur och som inte yttrade

ALMA AXELSSONS

Föreläsningsshem,

Linnégatan 19, mottager inackord, även
för längre tid. Tryggt o. ogen. värtek

Tel. 778 24

Anmälningar fr. o. m. 15

Oktober kl. 10-2.

Frk N. Holmström

Karlbergsvägen 9, 2
V. 171 99.

Husmoderns suck

Det är kuschligt att tänka på att vårt folks ekonomiska välfärd ytterst beror på, hur Anne-Marie och jag och Karin och alla de hundratusentals andra husmoderns sköter våra hem. Det kan tyckas dumt och onödigt att sitta in Karl-August och mej i något national-ekonomiskt sammanhang, men nog går det och nog passar vi in där, liksom alla de andra. Det behövs inte mer än att vi lever över våra tillgångar och göra konkurs hela bunt. Då märks det nog, vad ett lands husmodrar betyder för dess nationalekonomiska ställning.

Men med detta för ögonen är det förfärligt att besinna, vilken usel utbildning vi egentligen fått för vårt viktiga kall. Inga yrkesmän tillrädda sin plats med så litet kunnaskap som många av oss. De flesta av oss ha gått några månader eller i bästa fall ett år på någon av våra tusen hushållskurser och lärt sig — ja, vad ha vi egentligen lärt oss? — Baka kakor och lägga smör i resor och krusiduller och korngar med gresar och svanar och pyramider. Bryta servetter och spritsa guld och sådant har också ingått i kursen. En del annat har det blivit också, för det finns naturligtvis lysande undantag, bland hushållsskolorna, men mycket är sådant som vi med normalt vett och

sig i att krypa omkring på golvet med ungarna utan var parad med mycken naturlig värdighet, och på hennes djupa religiositet, som hon icke brår på tungan, men som ög sig uttryck i stor barnhärtighet, självhumor och ödmjukhet. Jag kan när som helst se för mig hennes förvånade och visserligen lysnande men lite roade min, när hon någon gång fann sig själv vara medelpunkten. Den ser jag för mig nu, när vi sörja över tomrummet efter henne. Sin egen betydelsefullhet kunde hon inte ta på allvar. Så stor var den, att hennes minne förblir en sporre och något, som starkt förpliktar.

Maria Cronquist.

Nya trevliga uppslag

kan Ni lätt realisera med hjälp av en Singer Lilla Elektriska. Tänk på hur roligt det är att kunna sy själv och så billigt det blir.

SINGER LILLA ELEKTRISKA

Den minsta till utrymmet. — Den största till nyttan.

Använd Singer Universalmått.

en förfärlig kokbok kunna läsa oss till själva.

Jag minns från min egen kurs i landsorten hur jag fick sitta en hel förmiddag och med små tala formar som kallades leymått pets ut stjärnor och hjärtan och tappar ut kokta rödbeter och morötter och palsternackor. Sedan skulle dessa läggas i guld i andra formar och slutligen skulle hela härligheten skäras ut fint och vackert. Det var mycket fint och smaklöst och kallades i la daubé på något, när det antligen blev färdigt.

För alla eventualiteter skall skall jag be att få tala om att det skedd på en skola som säkerligen är auktoritet för tusen och åter tusen husmodrar här i landet. Och det är inget ensaka exempel, för liknande peigheter och inte värre förekommer överallt. Jag undantar Fackskolan och någon annan ensaka förmålig läroanstalt.

Men nog är detta tuktigt, när man tänker på, vad som sedan fördras av en ute i livet. Det blir på sin högst en höjd en kalshyta, de andra i la dauberna har man varken tid eller råd att praktisera.

Vad man i stället känner som en stor brist är den dåliga kunnaskap i varukämnedom man äger. För att inte tala om något sådant som nationalekonomi. Det tror vi är sådant som enbart angår politikerna och handlar om guldmyntfot och diskontopolitik och annat ovidkommande.

Här är inte meningen att kokettera med en spelad okunnighet. Det är naturligtvis för en husmoder djupt allvarligt att inte kunna skilja på kyl och fransyska och innerhava och ytterhava och plomstek. Man lär sig det så småningom, det är sant, men det kostar dyra lärpeningar och ledsamma erfarenheter. Jag undrar om det inte till en början skulle vara ganska väglödande, om man lade om och kallade det bakben och framben och brödkorg på både döda och levande kor.

Det förefaller som om det skulle vara ganska enkelt att utbyta det nuvarande utbildningssystemet med de tusen och en småriterna och uppställningssätten mot ett mera rationellt system.

För det första skall en husmoder utbildas liksom alla andra yrkesmän, när hon står inför att praktisera yrket. Hon må sedan vara 60 år eller 15. Men inte blir det mycket bevänt med den här lukta-litet-på-alla-möjligt-utbildningen, varmed mamorna tröstar sina samveten gentemot sina döttrar. Det blir lite sömnaad och lite matlagning och lite sjukvård och lite piano, men ingenting rejält. Flickorna äro i vanliga fall inte alls inställda på att få ansvar för ett hem och handhava en kassa. Så kalorier och mjölsorter och skilnad på bra och dåligt kött intresserar dem ofantligt litet. Det är när de behöver kunnaskaperna som de skola få dem.

Vore det inte sedan förfärligt lämpligt att låta varje elev göra upp en budget för en månads hushållning t. ex.? Låt henne sörja för ett par tre personer på en ganska liten summa, för så kommer det i vanliga fall att gestalta sig för henne, och här henne hushålla med en reducerad inkomst så att det räcker till all livets nödortf och ändå blir en hel del över, för just det fordrar både inkomsttagaren och livet av henne.

Att vara husmoder innefattar ju så otroligt mycket mer än bara laga mat och stoppa strumpor, att man förväns över hur mycket av en kort utbildningstid som lägges ned just på detta.

Ett lyckligt val

Susan Lawrence, ledamot av engelska parlamentet och understatssekreterare i hälsodepartementet i Englands nya regering, blev på partikongressen i Brighton utsedd till ordförande i Labour Party för nästkommande år.

För visso ett lyckligt val! Ett kort sammanträffande med Susan Lawrence ger ett starkt och utplånligt intryck. Hon, som hellre gick i fängelse, än hon betalade en orättfärdig skatt, hon som kämpat för kvinnornas rätt hon som arbetar i framstidskridandets och utvecklingens tjänst, skall säkert fullgöra även detta senaste förtroendeuppdrag med heder, med intelligens och viljekraft.

Vi lyckönska Labour Party!

Inred Edert hem

med vackra mattor,
möbelyger och gar-
diner från

ROBERT DITZINGER

72—74 Västerlånggatan 72—74
18 Norrmalmstorg 18

En ganska ordentlig kurs i »hur man skall vara som folk mot sina underdandens borde givetvis höra till. Hur många husmodrar få inte hembiträden att arbeta tillsammans med. Och hur många strejker och avtalsbrott och lockoutar har inte förkommit där på önske håll, innan man ens på andra ordern skapat dessa ord. Följde man tidens strömningar och drog lärdomar därav, så skulle många strider biliggas utan att alltid en måste rymma fört.

Vad hjälper det att vetenskapen i våra sina liv att lösa viktiga närings-fysiologiska problem, förbättra hygienien skapa arbetsbesparande maskiner och metoder, om vi som ytterst skola se

Kommunal rådfrågningsbyrå

En motion i Stockholms stadsfullmäktige

I Stockholms stadsfullmäktige har i dagarna väckts en motion, vilken Tidevarvet med stor glädje anmäler. Vi syfta naturligtvis på fru Anna Johansson-Visborgs motion om kommunala rådfrågningsbyråer. Hon hemställer att hälsovårdsnämnden må få i uppdrag att förtast möjligt inrätta rådfrågningsbyråer för sexualhygieniska spörsmål (för såväl män som kvinnor). Dessa skola ställas under ledning av en läkare med framstående kompetens och auktoritet och under hälsovårdsnämndens kontroll.

Motionären framhåller i sin motivering följande:

Kunnaskap om sexualhygieniska ting är en av de viktigaste frågorna i vår tid. Härigenom väckes ansvarskänsla och eftertanke hos varje enskild individ. Alltmer börja dessa viktiga samhällsfrågor att diskuteras av såväl läkare som uppfostrare. Tiden torde vara mogen för att samhället vidtaga åtgärder för att tillmötesgå den vederhäftiga opinion, som i hitörande frågor allt mer kräver ökad upplysning.

Då sexualundervisningen i skolorna är mycket knapphändig, och då undervisning i dessa frågor för barn stöter på åtskilliga svårigheter, blir det så mycket viktigare, att de vuxna ha tillgång till någon institution, där råd och upplysningar kunna lämnas av vetenskapligt utbildad läkare under läkaransvar. Hade dylika rådfrågningsbyråer tidigare förenunnits, skulle med all säkerhet kampen mot konjunktodarna blivit väsentligt underlättad. Många faror för den mognare ungdomen skulle kunna undgås genom vederhäftiga råd av läkare. Även för blivande mödrar skulle det vara av stor betydelse att kunna förtroende fullt vända sig till en ansedd och kompetent läkare (utan att detta på något sätt skulle vara irriterande eller förskräcka henne). Särskilt betydelsefulla skulle dylika rådfrågningsbyråer bli för de arbetande klasserna i samhället, vilka dels icke hava råd att vända sig till specialister på detta område, dels ofta sakna kunnaskap om vilken vikt och betydelse för hälsa och levnadssycka sexualhygien innebär. Vid flera stora möten ha tusentals kvinnor, både gamla och unga, uttalat sig

för och begärt rådfrågningsbyråer inom det sexualhygieniska området. De hava gjort det av omtanke både för samhället och för den enskilda individen.

Det är fullt naturligt, att Tidevarvet med glädje hälsar detta initiativ och hoppas, att det så snart som möjligt behärjats av stadsfullmäktige. Vi ha i tidningen upprepade gånger framfört samma synpunkter som varit utslagsgivande för motionären. Tidevarvets Rådfrågningsbyrå, startad och ledd av doktor Ada Nilsson utgör dessutom ett praktiskt bevis på samma sak.

Förslaget om rådfrågningsbyråer har på auktoritativt håll fått ett mycket gott mottagande. Det har framhållits, att vi på detta område stå flera andra länder efter; England, Tyskland och Norge.

Bland uttalanden som gjorts i frågan ha vi särskilt uppmärksammat doktor Jakob Billströms och vilja kraftigt understryka i synnerhet de synpunkter han framfört angående önskvärdheten av att byråerna utvidgas till att omfatta även uppfostringsfrågor. Dessa frågor hänga så intimt samman med sexualhygieniska spörsmål över huvud taget att det vore av mycket stort värde om en dylik utvidgning skulle vara möjlig.

FÖRSÄKRING SKÄNKER TRYGGHET

FOLKET Livförsäkring

SAMARBETE Brand-Ölycks- falls-Ösantli- Bil-försäkring

Kooperationens Försäkrings-Anstalter
Kungsgatan 5 - Stockholm

Rita.

Vi stå till tjänst!

BLOMMOR

Stockholms Blomsterhandel
Arsenalsgatan 1
Telefon 5313, Norr 887
Utför alla slags dekorationer och bindningsarbeten till billigaste priser.

DANSKA HEMBAGERIET

Kronobergsgratan 7
Innehavare: **Elsa Sundin**
Gott Bröd hemsändes
Ring Kungsh. 2432

FOTOGRAFIATELJÉ

Fotografering i Fester m. m.
Dygn om
vid såväl blyxt- som elektr. ljus.
Asberg, Drottningg. 93 **86298**

HOTELL

Hotell o. Pensionat Esplanade
Fru Anna Fahlström
Blasieholmsgatan 3, Stockholm.
Telefon Norr 312 55 (Växjö)
Även **Hälsögården Pensionat, Skärnäset**
Tel. Skärnäset 4 REKOMMENDERAS

MÖBLER

MÖBLER köpas bäst och
billigast i
Roostströms Möbelaffär
Hantverkaregatan 7, Stockholm
Kungsh. 328 78

PARFYMER

Parfym, Tvålar och Borstar
Rik sorterer hos
MARTA DORFF
Biblioteksgatan 11 (Sturepalatset)
Tel. Norr 246 95

RAM- och SPEGELAFFÄR

J. L. LARSSONS EFFR.
Knut Nystrand
Bödemannag. 8, Stockholm
REKOMMENDERAS.
Låga priser Tel. S. 30914

SKÖNHETSVÅRD

Hervor Bertrand-Bengtson
AMERIKANSK STATE-BOARD
DIPLOM »Ex. Sjukgymnast»
Birger Jarlsгатan II 1 tr.
Tel. **98 77** Mästar Samuelsгат. 11 tr.

SLÖJDAFFÄR

WALAMAGASINET
R. Andersson,
Kungsgatan 74.
Lager av Färdmöbler i olika modeller, Välskär, Kungsmöbler, Toppelstolar och Laggökni
Beställn. emott.: Tel. 1118 37

TVÄTTANSTALT

SVENSK TVÄTT
Ulvunda
Tvätt utan frätande ämnen.
Tel. ULVUNDA 53

VAR STÅ VI UNGA?

(Forts fr. sid 1.)

Allt detta tal om kvinnosak och jämställdhet har skapat, mena de, ett sorgligt motsätsförhållande i stället för den naturliga respekten. Vi uppfostras tillsammans med gossar, gå i skola tillsammans med dem, studera vidare som kamrater och arbeta sida vid sida med dem dagligdags — varför skola vi då bygga upp ett motsätsförhållande som förstör trevnad och arbetsro? — Så resonerar de och märka icke, att det är motparten som bygger murarna och icke de själva.»

Det beror helt och hållet på det patriarkaliska samhället, svar den unga familjeförsörjande frun med tid och krafter över till det följda tidens strömningar. Vi flickor äro vana att se det ekonomiska stödet hos våra fäder, det är de som ha makten över oss, som förstå något och som ofta avgöra vår framtid. Vana att se upp till mannen finns sedan barnndomen och många tross heller inte under hela livet oppnera sig emot det manliga väldet.

För övrigt går det en väg av reaktion genom världen, den gör sig märkbar även på detta område. Den allmänna politiska ledan gör sitt till. Och såvitt jag förstår har den ungdom som nu börjar taga fatt, vuxit upp under starkt inflytande av Strindberg och fått mindervärdighetskänslan sig så fast påtryckt att den sällan kan arbetas bort. För övrigt har ju männen alla samhällets propagandamedel i sin hand och kunna utöva svårighet påtrycka kvinnorörelsens löjets, föraktets och egoismens stämpel.»

En ännu starkare mindervärdighetskänsla talar ur den unga kvinnans mun, som sköter sitt kontorsarbete och på lediga stunder sina kläder, sitt umgänge och sina nöjen. Jag kan så litet göra. Och så är det inte roligt att slås med männen, jag kommer alltid till korta. Vi — jag tror mig med säkerhet kunna övergå till pluralformen ty det finns många, många med mig — veta för litet, vi ha ingen argument att komma med i diskussionerna och bli så ofta handikapade arbetet, ibland rättvist men oftare orättvist, att vi till slut börja tro, att vi äro så ointresserade av vårt arbete, så upptagna av våra kläder och nöjen och så litet lämpade för den hårda kampen i tillvaron som vi dagligdags får höra. Och — kom det till slut uppriktigt — det slår inte på männen att vara kvinnosakskvinnor!

Jag blev kvinnosakskvinnor i måndags, svarade den statsanställda blixtnabbt på frågan. Då kom en av mina kamrater tillbaka från semestern. Hon hade under denna gift sig med sin fastman. Det är en egendomlig kottym inom vårt verk, att de anställda som ha den lägre avlöningen icke få gifta sig — antagligen för att förhindra alltför täta ombyten på de platserna. Nä-

väl, min kamrat blev inkallad till chefen, som djupt beklagade att hon inte anförtratt honom sina giftermålplaner, då han skulle flyttat upp henne i en högre avlöningsgrupp, där hon inte riskerat att behöva lämna sin plats, om hon gifte sig. Nu visste han alls inte hur det kunde gå, det måste höga vederbörande bestämma. Efter många om och men fick hon behålla sin plats, men det hindrar inte att principen är så galen, att jag omedelbart ställde mig i kvinnosakskvinnornas led. I dag dig, i morgon mig. Och det gör alla med mig, när de få upp ögonen för missförhållandena och bliva trampade på tårna. Men oftast inte förr.

Det är som synes många stridiga uppgifter vi antecknat och naturligtvis ha vi intet tillfredsställande svar fått på vår fråga. Juristen visste intet om svårigheterna, och gick därför inte med. Den statsanställda hade mött svårigheterna och gick därför med. Man är nästan frestad att anse det ena lika sorgligt som det andra. Det är inte utan sin stora betydelse för en rörelses framtid om de som ansluta sig till den göra detta av tro på de bärande idealen eller om de komma med därför att de stött på kraftigt motstånd i konkurrensen och nu vilja ha hjälp. Men kanske finns det intet annat sätt att få dem att vakna, då återstår endast att hoppas att tron på de ideal som finns och alltid funnits inom kvinnoörelsens led även skall bli deras.

Någon har sagt, att kvinnosakens yppersta må icke känna sig för goda till att se ungdomen gå en annan väg än de själva valt. Med ungdomlig säkerhet svarade också en av våra interlokutorer, att jag och många med mig sköter vårt arbete och sparka oss fram i konkurrensen, det betyder mer än diskussioner och resolutioner och tal om kvinnosak. Kanske det ligger något av sanning i denna överdrikt.

Inledaren till det ungdomsmöte i Berlin, som omnämndes i början av denna artikel yttrade bland annat: »Vi vill icke tvinga ungdomen in i våra former. Men från vår ståndpunkt vilja vi be den tillvarata de möjligheter den har och taga upp arbetet under ansvar.»

Vi unga skatta högt att få våra egna vägar, men vi glömma så ofta att tillvarata de erfarenheter som genom andra stå oss till buds. Det gäller kvinnosak såväl som annat. Måste vi alla trampas på tårna och bliva åttatude med ett skomakare bliv vid din läst, så må det då ske. Endast det medför att vi fatta, att det som egentligen inbefattas i kvinnorörelsen är en kamp för människans och inte för kvinnans rättigheter. Bli detta en påtagbar sanning och inte bara ett slagord, då kommer den yrkesupptagna, den belättna, den otillfredsställda, den mindervärdiga och den loja med i lederna.

Det finns intet lämpligare, varmed vi kunna avsluta dessa ra-

Makten av ett hedersord

(Forts. fr. sid. 1.)

Deftare på paktens, Kina och Ryssland, stod inor krig blevo de kraftigt erinrade om att de voro undertecknare av Kelloggspakten, och att det inte alls gick an att glömma bort den saken. I höst under Nationernas förbunds församling fingio vi vara med om att Kelloggspakten användes som ett medel för att pressa fram en ny och radikalare formulering av artiklarna 12 och 15 i Förbundspakten, som ännu beaktar krig, även anfällsrig, såsom något under vissa omständigheter tillåtet.

Förslaget kom från England, är överlämnat till en kommitté och kommer säkerligen att leda till att den världsbekanta Luccan i förbundspakten fylles igen och att krig såsom instrument för nationell politik icke längre blir tillåtet i paktens. Men om Kelloggspakten sålunda inverkar på Nationernas förbunds pakt så komma alldeles säkert den senares straffbestämmelser mot fredsbrutare att helt naturligt bli normgivande även för Ryssland och Amerika som stå utanför, och så äro de på denna väg infångade i systemet.

Nu i dessa sista dagar ha vi också varit vittne till att Kelloggspakten varit den formel som hjälpt England och U. S. A. så långt på väg vid lösandet av sitt flottproblem.

Underhandlingar ha pågått länge rörande de fartygslag som icke berördes av Washington konventionen men utan resultat. Det berodde på att båda ländernas experter och delegater arbetade ut från förutsättningen krig. Under den synvinkeln kunde inte England gärna tillåta Amerika någon övervikt i stora slagskepp eller Amerika England någon övervikt i mindre kryssare. Det höll på att sluta med att England och Amerika måste upprusta inom varandras älsklings typer av krigsfartyg.

Det är några ord som vi funno i en s. k. spetsartikel i Nya Dagligt Allehanda häromdags. Artiklen avsåg att med utgångspunkt från en rundfråga i en norsk tidning till norska män (!) visa att kvinnosaken är onödigt och avskrivning, enfaldigt och föråldrad, osmakligt och skadligt. Det är så lätt att tro, det man vill tro.

— Nej, låt oss för Guds skull arbeta tillsammans med männen för det gemensamma samhället, hör författaren några unga antifeminister utropa. — Ett speciellt kvinnoparti? — Nej, må himlen bevara oss! Låt oss få de dugliga satsen, likgiltigt om det är män eller kvinnor! Det är för gale, att könet skall gå före saken.

De unga kvinnorna i Sverige instämna säkerligen med fullaste hjärta i dessa ord. Och vi lova, att utstuda t. o. m. det förhatliga ordet kvinnosak ur vårt medvetande, när vi nått därhän, att saken går före könet. Dit sträva både vi och Allehanda, churu från något skiljaktiga utgångspunkter. Och några särbestämmelser för kvinnor vilja vi på inga villkor ha, därom äro vi också överens.

Men det har vi upprepade gånger, att vi trodde, att t. o. m. Allehanda hade förstått det.

Vi unga som veta, att kvinnorörelsens förkamper i gångna tider burits av sann idealism och att de som stå i ledningen i våra dagar bära hån och löje, ovet och översitteri, därför att de tro på och arbeta för ett rättfärdigare samhälle, där alla kvinnor gi va sin tribut av arbete, offer och möda, må vi föra detta vidare till de många, som tala om självhävdelse och egoism.

Ruth Hamrin-Thorell.

Men en ny fas började när engelska arbetarregeringen kom till makten. Nu ha politikerna börjat säga till varandra: »vi mena allvar med vår underskrift på Kelloggspakten. Vi utgår från att krig icke är möjligt mellan oss. Vi ha från denna utgångspunkt ingen svårighet att komma överens om att den principiella likställigheten uttryckes så att det ena landet har mer av den ena sortens skepp och det andra mer av ett annat. Vi ha ingen svårighet att förlänga vilodagen före nybyggnader eller att till och med komma överens i den ömtåliga frågan om flottbasar. Ja hela frågan om havens frihet visar sig lösbar i ljuset från vårt hedersord att ej begagna oss av krig som instrument i en nationell politik.»

Vad är havens frihet? Enligt ortodox engelsk uppfattning rätt för England att kontrollera alla samfärdsel på haven under krig, rätt att avskära Englands fiende från varje tillförsel från dess allierade eller från neutrala. Enligt amerikansk mening betyder havens frihet rätt för en neutral makt att plåga samfärdsel, sälja till och köpa av alla krigförande parter.

Men den idé som ligger till grund för Kelloggspakten, nämligen solidaritetssidén, har förvandlat dessa krav och synpunkter. Sedan både England och Amerika inrangerats i kedjan av fördragsslutande parter, riknar man icke längre på samma sätt med rätten att blockera en fiende eller rätten att sköta sin neutrala handel. Man kommer i ett nytt förhållande till folken, alltefter som de äro folk som hållit sitt hedersord eller brutit det. Uppförandet mot dessa folk, antingen de äro i krig eller icke, måste bestämmas efter nya principer. Det finns ingen havens frihet eller ofrihet. Det finns en allmän bundenhet av löften. Det finns folk som äro solidariska och folk som bryta mot solidariteten, och därefter skola de behandlas. Amerika kan icke kräva att få sälja ammunition åt en stat som brutit mot Kelloggspakten. Allt talar för att de två staterna komma att få handla gemensamt.

I början på nästa år komma Amerika, England, Frankrike, Italien och Japan att samlas till en flottnedrustningskonferens. De tre mindre staterna stå redan inför faktum att de två större äro överens i principen. Detta retar dem som ogilla själva principen, men det säga de ej. Tvärtom, de säga bara att principen är en täckmantel för en militaristisk trustpolitik. Amerika och England ha, säger man, gjort en överenskommelse för att billigare och kraftigare kunna säkra sin övermakt. Så långt är en oro givetvis berättigad, att den angloamerikanska överenskommelsen betyder en sämre ställning för fredsbrutare. Det blir mindre lätt för Mussolini att göra ett enskilt medelhavskrig. Det finns inga utsikter längre att kunna spela ut dessa två makter mot varandra.

Man tar fel om man här inte vill förstå att här är fråga om praktisk tillämpning av en idé, icke camouflage med hjälp av en idé. Det är underligt att tidningar som äro inställda på nyheter ha så svårt att fatta att något verkligt nytt kan ske.

Allt förverkligande av idéer sker i svaghet och ofullkomlighet. Det får man utgå från. Säkerligen ha vi en lång väg innan den allmänna avrustningskonferensen, som är nästa stora mål, nått ett lyckligt slut. Men det hindrar inte att det har varit en idé i ny påtaglig gestaltning som fyllt rymden från Stilla Havet till Nordsjön, när talen vid Mac Donalds amerikanska besök radierats ut över den angloamerikanska världen.

— DRICK YOGHURT
VARJE DAG
Underlättar ämnesomsättningen. Förhindrar äderförkalkning.

MJÖLKCENTRALEN
Kungl. Hovleverantör.

VI
hemsända dagligen
färskt gott bröd
prova vårt smnbröd, skorpar
och saffransbröd.
RING KUNSH. 2434

Danska bagerier
Kronobergsatan 7.
Inneh.: Elsa Sundin.

Fråga

alltid efter

Westbeck's
Charkuterivaror

Kungl. Hovleverantör.

Drick

INVERNESS
Bordsvatten

till varje måltid!
Svagt alkaliskt HÄLSO-
VATTEN med angenäm o.
uppfriskande smak.

INVERNESS BRUNN
Stockund

Tel. Stockund 557.

Rätta vägen

till en god ekonomi är vägen
till konsumtionsföre-
ningen.